

Anjel s otvorenou knihou - (*Zjavenie Jána 10,1-11*); **Videl som** (Ján) **iného mocného** (gréč. ischyros; hebr. gibbór – „bohater“; pozri *Deuteronomium 10,17*; *Žalm 24,8*; *Jeremiáš 32,18*) **anjela** (podľa K. Gábriša možno archanjel Gabriel; podľa J. Wellhausena, 1918, možno Kristus alebo Boh) **zostupovať z neba** (podobne *Zjavenie 1,7*); **bol zahalený oblakom** (oblak, mračno ako Božský atribút a Boží jazdecký voz; oblečený do oblakov), **na hlave dúha** (farebná svätožiara, aureola ako symbol Božieho milosrdenstva podobne *Zjavenie 4,3: Videnie štyroch bytostí*); podľa iných komentátorov oblak a dúha symbolizujú anjela posledného súdu), **tvár ako slnce** (anjel ako zdroj svetla; odkaz na Syna človeka/Krista v *Zjavení 1,16: Videnie siedmich svietnikov*), **nohy ohnivé stĺpy** (starozákonný obraz Božej moci a majestátu; podobne *Zjavenie 1,15: Videnie siedmich svietnikov*) **a v jeho ruke otvorená kniha** (gréč. biblaridion = dosl. malá knižka; paralela ku kapitole 5,7: *Apokalyptický baránok - Kniha života*). **Pravou nohou postavil sa na more, ľavou na zem** (zvesť sa týka celého sveta) **a volal mohutným hlasom, ako keď lev reve** (gréč. mykasthai = pôvodne hlas býka, ručanie; mykáomai = revem, vrieskam; symbol Božieho hlasu; podobne *Ozeáš 11,10 > Amos 3,8 > Joel 4,16*). **Hneď ako zavolať, zaznelo sedem hromov** (gréč. heptá brontái - nie sedemnásobné zahrmenie, ale pomenovanie hlasu, pričom sedmička vystupuje ako číslo úplnosti; hrom ako Boží hlas; podľa Gábriša: doznievanie predstavy Boha ako hromovládneho božstva; tajomné posolstvo Boha; podobne *Žalm 29*), **chcel som to napísať, ale počul som hlas z neba: Zapečať, čo hovorilo sedem hromov** (Boh), **a nepíš to** (istá časť zjavenia, zrejme tá, čo sa netýka spásy, zostane Božím tajomstvom; tajné vedomosti nemajú byť uchované pre budúcnosť; táto časť zjavenia nesúvisí s Jánovou úlohou, ale možno sa týka tajomstva Božieho majestátu; príležitosť na pokánie sa pomínula; podobne *Daniela 12,4 > Apokalypsa Ezdrášova 14,18-48*). **Tu anjel, ktorého som videl stáť na mori a na zemi, zdvihol pravú ruku k nebu a prisahal** (odkaz na *Daniela 12,4-9*; podobne *Genezis 14,22*; *Exodus 6,8*; *Ezechiel 20,15-28*) **pri Živom na veky vekov** (palaios ton hemeron; palaios = pôvodný, nie znovu narodený; hemeron = každodenný, večný < hemera = deň; odkaz na *Daniela 7,13*; *7,22*; starozákonný Boží prívlastok; najvyšší druh prísahy; odkaz na *Daniela 12,7*; podobne *Zjavenie 4,9: Sedmopečatná kniha*) **a stvoril nebo a čo je v ňom, zem a čo je na nej, i more a čo je v ňom** (lat. Vulgata „more a čo je v ňom“ vynecháva): **Už viac nebude čas** (nebude čas skúšok - čas ukrývania Božích zámerov s ľudstvom po porážke Satana)! **Ale v dňoch hlasu siedmeho anjela, keď zatrúbi a dokoná sa tajomstvo Božie, ako radostne zvestoval svojim služobníkom, prorokom** (kresťanskí proroci; podobne *11,18: Trúbenie siedmeho anjela*; *16,6: Sedem pliaň*; *18,20-24: Silný anjel o páde Babylonu*; plán Božej spásy je istý). **A hlas** (hlas Krista alebo Boha; neznámy hlas), **ktorý som počul z neba, ktorý opäť prehovoril ku mne a povedal: Chod' a vezmi otvorenú knihu z ruky anjela, ktorý stojí na mori i na zemi. Nato odišiel som k anjelovi a povedal som: Daj mi tú knihu! Odpovedal mi: Vezmi a zjedz ju** (podobne *Ezechiel 2,8*; *3,1-3*; *Jeremiáš 15,15-16*), **v bruchu** (gréč. stómachos – „brucho, žalúdok“) **ti zhorkne** (horký; trpký údel zvestovateľa Božích posolstiev; zvestovanie spôsobí Jánovi utrpenie a prenasledovanie), **ale v ústach bude ti sladká ako med** (Ján už vie, že víťazstvo Boha je isté; kniha obsahuje radostné i bolestné skutočnosti; sladkosť súvisí s obsahom knihy; podobne *Ezechiel 2,8*; *3,1-3*). **Ja som vzal anjelovi knižočku z ruky a keď som ju jedol, zhorklo mi vnútro. Ešte mi povedali: Musíš ďalej prorokovať ľudom, národom, aj jazykom aj mnohým kráľom** (poverenie šíriť prorocké posolstvo do celého sveta).

-alternatívnym názvom Anjela s otvorenou knižkou je *Silný anjel*; v niektorých zobrazeniach je súčasťou kompozície aj bibliofágia, pri ktorej sv. Ján pojedá knižku alebo list papiera; námet Anjel s otvorenou knižkou patrí k *Zatrúbeniu šiesteho anjela* (9,13-21); epizódami sú: *Mocný anjel* (10,1), *Sedem hromov* (10,2), *Ján prijíma knihu* (10,8-9), *Bibliofágia* (10,10); pozri *apokalyptické motívy*

-pri zobrazení *bibliofágie* sv. Ján kľáči pred anjelom, ktorý mu podáva list (zvyčajne *kódex*) a Ján ho okusuje; ťažšie to bolo so znázornením anjelskej bytosti; v prípade *Silného anjela* z Jánovho *Zjavenia* umelci nemohli nevystačiť s tradičnými *atribútmi, krídlami a svätožiarou*; text plný *mystiky*, symboliky a zvláštnych svetelných efektov žiadal rovnocenné umelecké vyjadrenie, ku ktorému výtvarné myslenie dospelo až o niekoľko storočí neskoršie v *romantizme* a *symbolizme*, napríklad v tvorbe anglického grafika a ilustrátora W. Blakea (1793-1809); *Silný anjel* je názov ôsmeho grafického listu *Dürerovej Apokalypsy*; zobrazuje kľáčiaceho sv. Jána a anjela, ktorý mu podáva knihu; Umelec realisticky zobrazil akt bibliofágie: Ján otvára ústa a hryzie jeden roh veľkej knihy, nie malej knižky; Dürer sa usiloval o doslovné prevedenie textu do obrazovej plochy, ako to žiadala dobová zbožnosť, bibliolatria so svojím doslovným chápaním biblických výrokov, príkazy cirkvi a napokon i vlastný text *Zjavenia* (22,18-19), ktorý prikazoval nič

nemeniť, nič neubrať ani nepridať; Dürera snaha vyšla trochu groteskne a preberali ďalší autori: M. Merian st., M. Gerung; pozri *apokalyptické motívy*

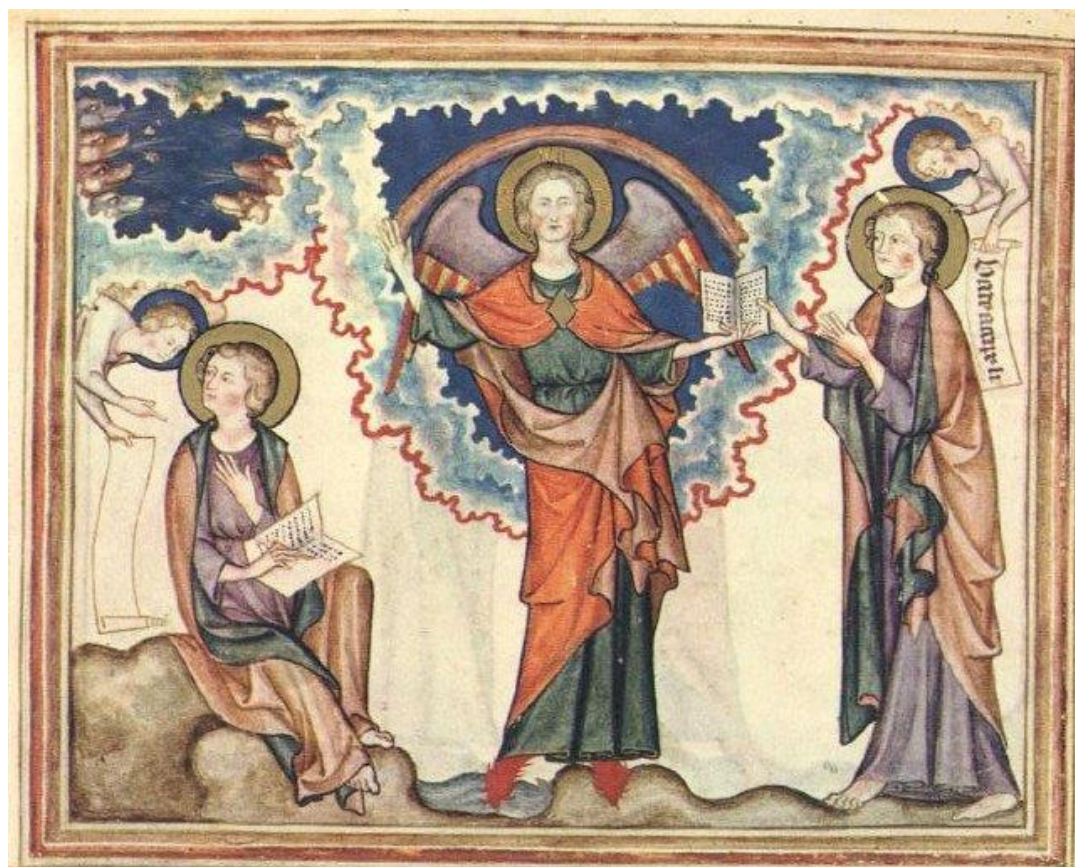
(10,8-10. Anjel s otvorenou knižkou). **Ján prijíma knižku** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(10,1-11. Anjel s otvorenou knihou). **Ján prijíma knihu** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

Anjel s otvorenou knihou (Apokalypsa s komentárom vo francúzštine, Anglicko, 1325-1330)

(10,1-4. Zatrúbenie šiestej poľnice). **Anjel s otvorenou knihou. Svedectvo siedmich hromov**
(Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(10,8-10. Anjel s otvorenou knihou). **Ján prijíma knihu, Bibliofagia** (Apokalypsa Douce, 1270-1272)

(10,1-2. Anjel s otvorenou knižkou). **Mocný anjel** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(10,1-11. Anjel s otvorenou knižkou). **Mocný anjel a Sedem hromov** (Flámska apokalypsa, 1400)

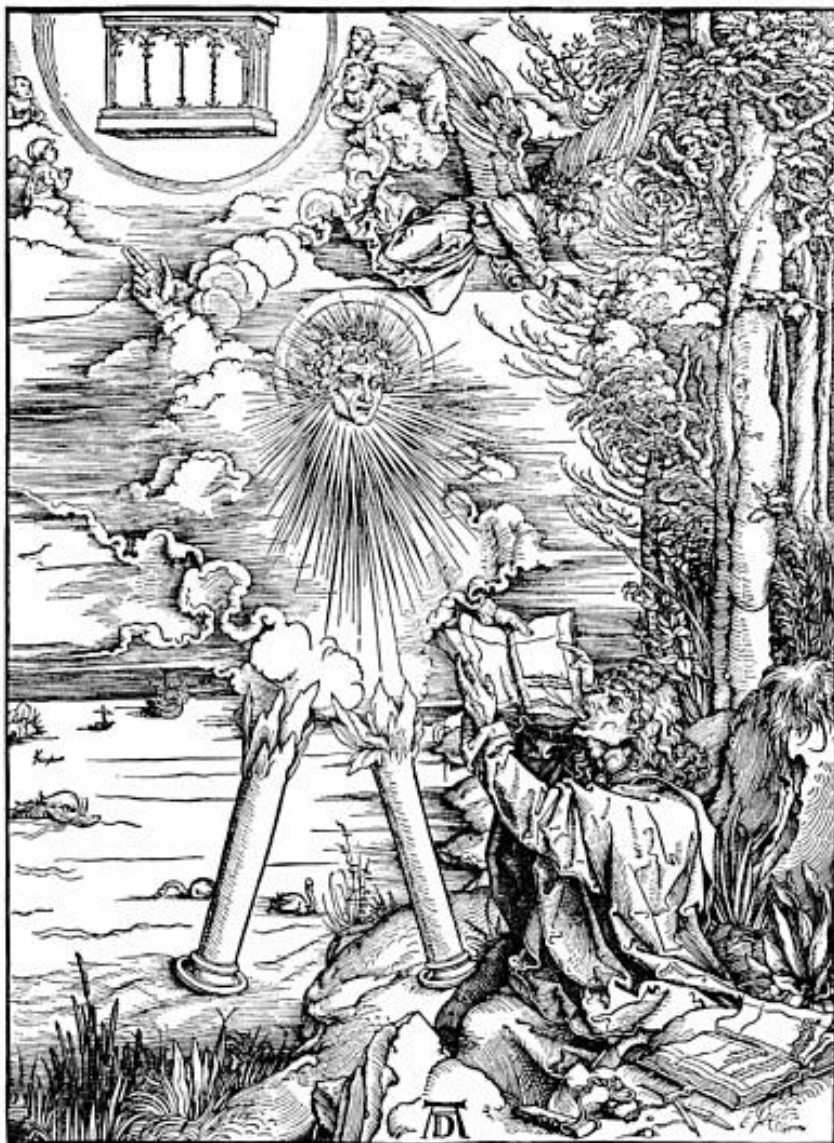
(10,1-4. Zatrúbenie šiestej poľnice). **Anjel s otvorenou knihou. Svedectvo siedmich hromov** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(10,8-10. Zatrúbenie šiestej poľnice. Anjel s otvorenou knihou). **Ján prijíma knihu** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(10,8-10. Zatrúbenie šiestej poľnice). **Ján prijíma knihu** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

A. Dürer: Silný anjel (1496-1498)

M. Gerung: Sv. Ján preberá knihu (Berner apokalypsa, 1546)

J. Duvet: Anjel s otvorenou knižkou. Sv. Ján je knihu podanú anjelom (rytina, 1546-1555)

Anjel s otvorenou knižkou (Lutherova biblia, 1545)

M. Merian St.: Anjel s otvorenou knižkou (1630)

M. Gerung: Kniha (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

Autor neuvedený: Anjel s otvorenou knižkou (grafický list z Philips Medhurst Bible)

M. Scheits: Anjel a veľký červený drak (grafický list z Philips Medhurst Bible; 17.st.)

Anjel s pečat'ou živého Boha - alternatívny názov kapitoly *Poznačenie Božích služobníkov* (7,1-8); názov sa odvoláva na verš (7,2): „**Videl som** (sv. Ján) **vystupovať od východu slnka iného anjela; mal pečat' živého Boha**“; pozri *apokalyptické motívy*, *Zjavenie Jána*, *Apokalypsa*; *Apokalypsa Flámska*

Anjel s trstinou - (Zjavenie Jána 21,9-27): „**Ten (anjel), čo so mnou hovoril, mal mieru zo zlatej trstiny na premeranie mesta, jeho brán a hradieb**“; alternatívny názov pre epizódu z kapitoly *Nový Jeruzalem*; líši sa od námetu *Anjel s knihou a trstinou*, ktorý patrí do *Zmerania Božieho chrámu* (11,1-14.).

(21,12-21. Nový Jeruzalem). **Anjel s trstinou** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(21,9-27. Nový Jeruzalem). Ján vidí nový Jeruzalem (Lutherova biblia, 1545)

J. Duvet: Anjel ukazuje sv. Jánovi Evanjelistovi Nový Jeruzalem (rytina, 1546-1555)

Anjel sa zjavuje sv. Jánovi/Sv. Ján na ostrove Patmos - epizóda z kapitoly *Sedem sviatnikov* (1,9-11): **Ja, Ján, váš brat a účastník súženia a kráľovstva i trepezlivosti v Ježišovi, bol som na ostrove Patmos pre slovo Božie a pre svedectvo Ježišovo. V deň Pána bol som vo vytržení ducha a počul som za sebou mohutný hlas, ako hlas trúby: Čo vidíš, napíš do knihy, a pošli siedmim cirkevným zborom do Efezu, Smyrny, Pergamu, Tyatiry, Sard, Filadelfie a do Laodikey. Nato som sa obrátil, aby som pozoroval hlas, ktorý hovoril so mnou.**

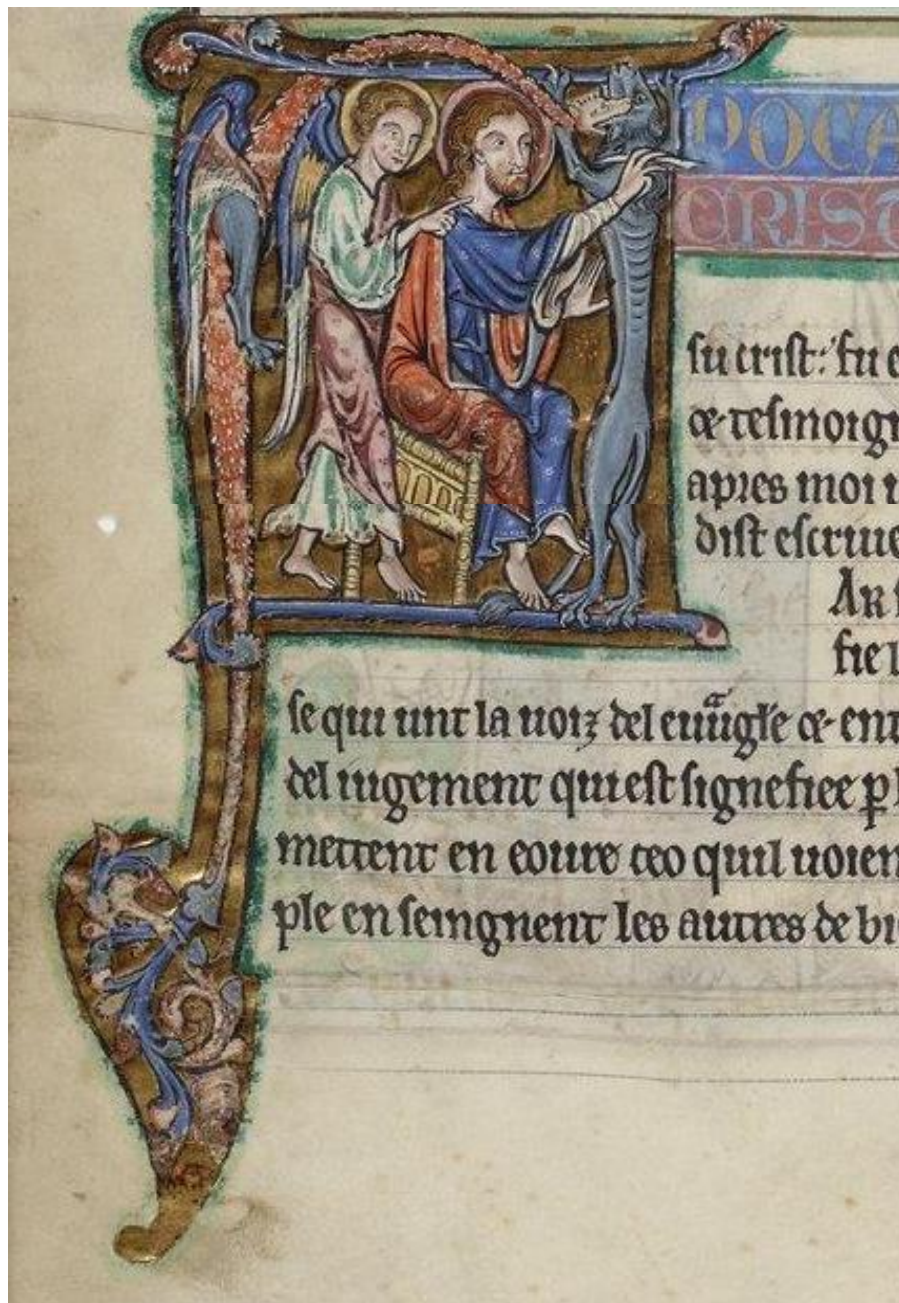
-epizóda z kapitoly *Sedem sviatnikov* býva zaradená pred hlavný námet *Videnie Syna človeka*; Anjel sa zjavuje sv. Jánovi je tiež alternatívny názov pre epizódu *Rozkaz napísať knihu/Poverenie Jána zapísať knihu*; hoci vychádza z toho istého textu, ikonografia sa zameriava na ležiaceho Jána na malom ostrovčeku, ktorému zvyčajne anjel cez rameno našepkáva príkaz alebo prináša zvitok; naproti tomu námet *Rozkaz napísať knihu* zobrazuje anjela odovzdávajúceho Jánovi knižku, alebo (menej často) najprv Boh odovzdáva anjelovi knihu; pozri *apokalyptické motívy*

-scéna apoštola Jána na ostrove Patmos je v Apokalypsách (pozri *Beatus*) zaradená do celku *Sedem svietnikov*; v našom hesle zaradená pod názvom: *Anjel sa zjavuje sv. Jánovi*; pozri *Patmos*, *Zjavenie Jána*, *Apokalypsa*, *apokalyptické motívy*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Apocalisse>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Dirk_Bouts

http://commons.wikimedia.org/wiki/Book_of_Revelation

Iniciála A. Anjel sa zjavuje sv. Jánovi (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

Sv. Ján na ostrove Patmos (Abingdon Apocalypse', 3.tretina 13.st.)

(1,9-11. Sedem svietnikov). Anjel sa zjavuje sv. Jánovi (-)

(1,9-11. Sedem svietnikov). **Anjel sa zjavuje sv. Jánovi** (rukopis Apokalypsy, London, British Library, 13.st.)

(1,9-11. Sedem svietnikov). **Anjel sa zjavuje sv. Jánovi** (Apokalypsa Getty, 1255- 1260)

(1,9-11. Sedem svietnikov). **Zjavenie anjela** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(1,9-11. Sedem svietnikov). **Anjel sa zjavuje sv. Jánovi** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(1,10. Sedem svietnikov). **Zjavenie anjela** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

anjel zúrivosti - anjel divokosti